

Jokirapu

Teksti Mika Laakkonen

Esittelyssä rapujuhlien kuningas ja sen karmea vitsaus

**Tämä otus osaa napata tiukasti kiinni auttavaan käteen!
Esittelyssä jokirapu, antennipäinen saksiniekkä.**

KUVA: METSÄHALLITUS / AKU AHLHOLM

Herkkusuiden arvostama ja himoitsema jokirapu (*Astacus astacus*) on vesiemme suurin pohjaeläin. Muita Suomessa esiintyviä rapulajeja ovat täplärapu ja pienessä määrin kapeasaksirapu. Jokirapu on alun perin esiintynyt eteläisessä Suomessa, mutta istutuksin lajin levinneisyys yltää nykyään aina napapiirille saakka. Amerikan-serkkua, täplärapua, ja laajemmalle alueelle.

Täplärapun myötä leviää Suomessa myös toinen vieraslaji nimeltään rapurutto. Viimeaikaiset tutkimukset ovat osoittaneet, että rapuruttoa on useaa erilaista tyyppiä. Pääsääntö on kuitenkin, että täplärapu sietää ruttoa paremmin kuin kotimainen jokirapu. Rapurutto voi helposti hävittää lähes hetkessä koko järven jokirapukannan sukupuuttoon tai infektoida jokiravun kantamaan ”kroonista” ruttoa, jolloin kanta taantuu niin pahasti, ettei se käytännössä tule koskaan elpymään enää pyydyttäväksi kannaksi. Rapurutto ja täplärapu ovat jokiravun tulevaisuuden suurimmat uhkat Suomessa! Rutto leviää täplärapun sekä muun muassa desinfoimattomien rapupyödysten mukana. Pyydyksissä on

helposti rapuruttoitiöitä. Siksi ravustajan pitäisi aina desinfoida pyydykset, kun hän siirtää ne vesistöstä toiseen.

Ravuilla on ollut ja on edelleen myös todella vahva taloudellinen merkitys. Parhailta rapuvesillä ravustajat tekevät kovaa tiliä rapusaaliillaan joka kesä. Ravun ympärille rakentuvalla pyynti- ja ruokailukulttuurilla on pitkä ja arvostettu historia. Rapujuhlat ovat monelle tärkeä osa kesäistä perinnettä ja sosiaalista yhdessäoloa perheen ja ystävien kesken. Toivottavasti tulevaisuudessa jokirapu säilyy vahvasti maamme arvokkaassa lajistossa ja perinteistä kestävästä ravustuskulttuuriakin voidaan edelleen harrastaa. Itse haluan siihen ainakin uskoa ja tehdä aktiivisesti töitä jokiravun paremman tulevaisuuden eteen.

Piru vai antennipäinen saksiniekkä merrassa?

Ensimmäinen kontaktini jokirapuun tapahtui varsin myöhään opiskellessani Kuopion yliopistolla. Merkillinen otus terävine saksineen ja ”antenneineen” oli minulle silloin täysin uusi tuttavuus, mutta pääsin sukeltamaan tämän kotimaisen pohjaeläimen maailmaan tarkemminkin opintojeni ja töideni myötä.

Kuopiossa koin ehkä mielenkiintoisimmat omat sattumukseni saksiniekköiden kanssa. Jokirapuja pyydettiin

KUVA: METSÄHALLITUS / AKU AHLHOLM

yliopistolla monenlaisiin tutkimustarkoituksiin, ja muutamia kertoja olen itsekin rapumertoja pyyntiin laittamassa ja kokemassa. Liikuimme pyyntipaikoille tyylikkäästi farmariladalla kanootin kera. Eräällä reissulla mertaamme ui todella iso saalis. Sillä kertaa merta oli laskettu hieman syvemmälle ja mertaan naruineen oli tarttunut selkeästi joku todella painava kiinni. Piru merrassa? Kanootti kallelaan kiskottiin ja kiskottiin, kunnes lopulta ”saalis” nousi ylös – polkupyörä. No elämys sekä ja ainakin saalis oli sillä kertaa varmasti mitat täyttävä!

Metsähallituksessa jokirapu on ollut mukana työssäni koko ajan. Valtion vesille on laadittu oma raputalouden toimintaohjelma, jonka tavoitteena on turvata ja suojella kotimaista jokirapua. Potentiaalia mutta myös kovaa tarvetta suojella jokirapua on valtion vesilläkin. Viime vuosina Metsähallituksen vesiltä on kartoitettu kiivaasti olemassa olevia jokirapuesiintymiä kantojen turvaamiseksi.

Paljon työtä on kuitenkin vielä edessä. Täpläravun jatkuva levittäytyminen ja täten rapuruton leviäminen kaventavat koko ajan jokiravun elinpiiriä Suomessa, vaikka aivan välitöntä häviämisen uhkaa lajilla ei olekaan. Pitkällä aikajänteellä tilanne on kuitenkin huolestuttava. Miksi Suomessa sallitaan edelleen vieraslajin eli täpläravun istutukset, vaikka leviämisen uhat kotimaiselle jokiravulle ovat ilmeiset? Eikö kaikkia hoitopanoksia tulisi suunnata täpläravun sijaan jokirapuun? Onneksi Metsähallituksessa linjat ovat selvät: täplärapua ei istuteta lainkaan vaan pyrimme aktiivisesti parantamaan kotimaisen jokirapumme tilaa.

Ylitarkastaja, tohtorismies Mika Laakkonen tuntee kalat ja muut vesiemme asukkaat. Hän hoitaa työkseen kalavesiämme. Tutustumme Laakkosen johdolla kotoperäiseen ja uhanalaiseen jokirapuun, joka nappaa tiukasti kiinni auttavaan käteen.

MIKA LAAKKONEN VETTEN ÄÄRELLÄ. KUVA: METSÄHALLITUS / AKU AHLHOLM

KUVA: METSÄHALLITUS / AKU AHLHOLM

Jokirapu

- ♥ Suomen painavin pohjaeläin, joka pitää ahkerasti pohjan siistinä.
- ♥ Antennipäinen saksiniekka, joka elää napapiirillä saakka.
- ♥ Arvokas, herkkusuiden rakastama otus.
- ♥ Uhkana rapurutto, joka leviää Amerikan-serkun, täpläravun, ja likaisten pyydysten mukana.

METSÄHALLITUS / AKU AHLHOLM

rakkaudesta

LAJIIN

www.metsa.fi/rakkaudestalajiin

METSÄHALLITUS